

Abstrakt

Východiska: Užívání elektronických cigaret a zahřívání tabáku v České republice i ve světě stoupá. Produkty jsou často výrobci prezentovány jako zdravější alternativa klasického kouření, avšak závislost se může rozvinout ve všech případech. Atraktivita těchto zařízení poutá pozornost dospívajících, kteří jsou v rizikovém věku ohrožení závislostí.

Cíle: Hlavním cílem výzkumu bylo zmapovat postoje a popsat uživatelská specifika patnáctiletých žáků ve Středočeském kraji ve vztahu k užívání elektronických cigaret a zahřívání tabáku. Dílčí cíle byly zaměřeny na to, kde a s kým respondenti nejčastěji užívají tyto produkty, zda vlastní svá zařízení a zkoumá způsoby jakým si je obstarávají.

Metody: Výzkum byl realizován kvantitativním sběrem dat formou online dotazníkového šetření. Dotazník byl šířen na vybraných školách ve Středočeském kraji. Sběr dat probíhal ve dvou vlnách, při kterém bylo osloveno 54 škol. K realizaci první vlny byla zvolena nepravidelnostní metoda výběru, přesněji kriteriální výběr škol. Ve druhé vlně byly školy vybrány účelově. Výzkumný soubor tvoří 238 respondentů. Po sběru byla data extrahována v programu Microsoft Excel a následně ve stejném programu vytvořeny grafy a tabulky.

Výsledky: Z 238 žáků užilo 108 elektronickou cigaretu (45,4 %) a 60 zahřívání tabák (tj. 25,2 %). Z výzkumu vyplývá, že motivací respondentů k prvnímu užití obou produktů byla zvědavost, jak zařízení chutná. Následně bylo zjištěno, že chuť je také důvod k pravidelnému užívání e-cigaret. Oproti tomu nejčastěji uváděným důvodem, proč respondenti pravidelně užívají zahřívání tabák je atraktivita vzhledu zařízení. Velkou roli v užívání také hrají přátelé respondentů, skrze které se k užívání dostávají.

Závěr: Výzkum přinesl podrobnější data o uživatelských specifických v cílové populaci mladistvých ve vztahu k elektronickým cigaretám a zahřívání tabáku. Vzhledem k metodologickým limitům by bylo vhodné pokračovat ve zkoumání této oblasti v celostátním měřítku. Práce může sloužit jako podklad k dalšímu mapování aspektů užívání těchto produktů ve zmíněné populaci.

Klíčová slova: zahřívání tabák, e-cigarety, nikotin, žáci, dotazníková studie